

Copenhagen Business School
HANDELSHØJSKOLEN I KØBENHAVN

Copenhagen Business School

HANDELSHØJSKOLEN I KØBENHAVN

Virksomhedsregnskab/Årsrapport **2002**

Indholdsfortegnelse

1	BERETNING	5
1.1	Handelshøjskolens virksomhed og hovedopgaver	5
1.2	Beskrivelse og vurdering af årets overordnede finansielle og faglige resultater	5
1.3	Vurdering af forventninger til de kommende år	7
2	MÅLRAPPORTERING	8
2.1	Indledning	8
2.2	Kort rapportering/status for alle udviklingskontraktens mål	8
2.3	Afrapportering/analyse af udvalgte mål fra udviklingskontrakten	13
2.3.1	Forskningsamarbejde med erhvervslivet	13
2.3.2	Ledelsesforskning	13
2.3.3	Kvalitetsudvikling og benchmarking af forskningen	14
2.3.4	Internationalisering af uddannelserne	15
2.3.5	Samarbejde med erhvervslivet om uddannelse	16
2.3.6	Kvalitetsudvikling og benchmarking af uddannelserne	16
2.3.7	Studenterfrafald og studiemiljø	17
2.3.8	Øget fleksibilitet i uddannelserne	18
2.3.9	Viden- og udviklingsfunktioner	18
2.3.10	Benchmarking og kvalitetsudvikling	18
2.3.11	Bibliotek og it-service.	19
3	DET FINANSIELLE REGNSKAB	21
3.1	Årets resultat og opsparingen	21
3.2	Regnskabstabeller	21
3.3	Regnskabsmæssige forklaringer og regnskabspraksis	24
4	PÅTEGNING	25
	BILAG	26
	Bilag 1: Aktivitets- og produktionsoplysninger	26
	Bilag 2: Formålsopdelt regnskab	27

1.1 Handelshøjskolens virksomhed og hovedopgaver

Handelshøjskolen i København er med ca. 14.000 studerende og 770 faste medarbejdere den største business school i Nord-europa. Handelshøjskolens opgave er inden for sine fagområder at drive forskning og give videregående uddannelse indtil det højeste videnskabelige niveau. Højskolen skal endvidere værne om forskningsfriheden og bidrage til at udbrede kendskabet til videnskabens arbejdsmetoder og resultater.

Handelshøjskolens mission:

- at være placeret blandt de bedste institutioner i Europa for at kunne opfylde sin målsætning om at:
 - bidrage til samfundets og virksomhedernes værdiskabelse
 - uddanne kandidater, der er konkurrencedygtige på et internationalt arbejdsmarked
 - udvikle ny forskningsbaseret viden i partnerskab med virksomheder og institutioner.

Handelshøjskolen fokuserer på tre grundlæggende strategiske indsatsområder:

- Internationalisering
- Partnerskab med erhvervslivet
- Det Lærende Universitet

Som et led i internationaliseringsindsatsen markedsfører Handelshøjskolen sig som Handelshøjskolen i København – Copenhagen Business School (CBS).

CBS udbyder 11 bacheloruddannelser, to suppleringsforløb for markedsøkonomere, 10 kandidatuddannelser, 4 forløb under Åben Uddannelse, herunder 7 HD 2. delspecialer, samt 9 executive masteruddannelser (inkl. uddannelser med første studiestart i 2003) og en fuldtids-MBA med forventet studiestart i efteråret 2003. CBS International Summer University Program har reelt introduceret et tredje semester henover sommeren. Ph.d.-uddannelsen på Det erhvervsproglige Fakultet er ét samlet pro-

gram, mens uddannelsen på Det erhvervsøkonomiske Fakultet er organiseret i flere forskerskoler.

Forskningsindsatsen er forankret på 15 institutter og tilknyttede forskningscentre, herunder 19 erhvervsforskningscentre. Videnformidlingsindsatsen er et særligt indsatsområde, der er beskrevet nærmere i afsnit 2.3.9 nedenfor.

1.2 Beskrivelse og vurdering af årets overordnede finansielle og faglige resultater

CBS' samlede driftsudgifter ekskl. moms udgjorde i 2002 690,8 mio. kr. ved et samlet personaleforbrug på 1.110 årsværk. Den samlede virksomhed udviser et negativt resultat (forbrug af opsparing) på 25,3 mio. kr. Opsparingen af driftsbevillinger udgør 28,1 mio. kr. ved udgangen af 2002.

Der er afholdt udgifter på 2,2 mio. kr. i 2002 i forbindelse med CBS' byggeri på Solbjerg Plads, herunder påbegyndelse af etape 2. Siden starten på byggeriet i 1994 har udgiften udgjort 562,4 mio. kr. Byggeriet finansieres ved statslån og realkreditlån.

Tabel 1 og figur 1 viser udviklingen i de vigtigste indikatorer for CBS' produktion for perioden 1998-2002 samt udviklingen i CBS' samlede finanslovbevillinger (i faste priser).

Det samlede antal færdiguddannede på ordinar og Åben Uddannelse har i perioden 1998-2001 svinget mellem ca. 2.650 og 2.800 pr. år. For 2002 er tallet næsten 2.900. Over den samlede periode er antallet med afsluttet bachelor- eller kandidatgrad steget med 9,3%, mens antallet af færdiguddannede på hele uddannelser under Åben Uddannelse er faldet med 10,5%. Antal afsluttede ph.d.-studier er steget lidt i forhold til 2001 og er mere end fordoblet i forhold til 1998. Årets antal forskningspublikationer ligger 9% over 2001 og 28% højere end i 1998. Bibliotekets udlån er steget med 27% i forhold til 2001 og med 151% i for-

hold til 1998 (dog er et nyt princip for opgørelsen taget i brug fra 2001).

Der er tale om meget grove indikatorer for CBS' produktion, som dækker over en større kompleksitet, men som alligevel giver et indtryk af udviklingsretningen.

Det samlede bidrag til finansiering via finansloven af CBS' aktiviteter er vokset med godt 5% i faste priser over perioden 1998-2002.

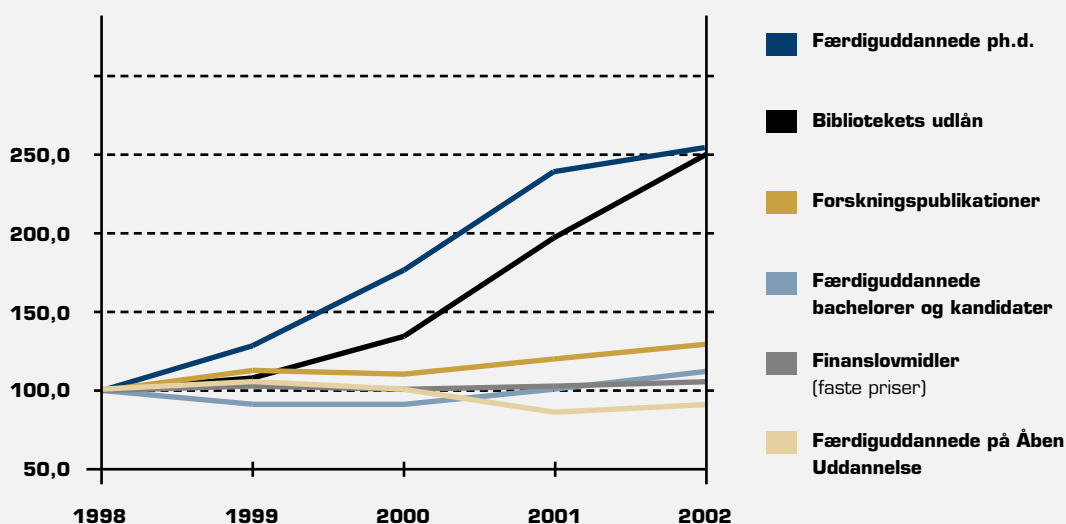
TABEL #1

Udvikling i CBS' produktion og midler fra finansloven

	1998	1999	2000	2001	2002
Færdiguddannede bachelorer og kandidater	1.953	1.782	1.802	1.944	2.136
Færdiguddannede på Åben Uddannelse	844	894	855	742	755
Færdiguddannede ph.d.	13	17	23	31	33
Forskningspublikationer, i alt	947	1.068	1.038	1.116	1.217
Bibliotekets udlån (i 1.000 stk.)	366	386	488	723	920
Finanslovmidler (mio. kr., 2002-prisniveau)	481	484	478	500	508

FIGUR #1

Indikatorer 1998-2002

På baggrund af ovenstående og af den uddybende analyse i kapitel 2 vurderes CBS' udvikling og resultater som særdeles tilfredsstillende set i lyset af de ressourcer, CBS får stillet til rådighed via finansloven.

1.3 Vurdering af forventninger til de kommende år

Det forventes, at der i forbindelse med implementeringen af den nye universitetslov vil blive introduceret en ny type udviklingskontrakt med deraf følgende krav og forventninger. CBS' gældende udviklingskontrakt, der beskriver målsætninger og perspektiver for perioden 2000-2003, vil danne grundlaget for indsatsen i de(t) kommende år, indtil en evt. ny kontrakt er indgået.

I 2003 forventes en særlig indsats på en række områder:

- Intensivering af omstillingsproces på Det erhvervsproglige Fakultet med henblik på profilering inden for moderne sprog, kommunikation, kultur og områdestudier.

- Øget fokusering på innovationsområdet inden for såvel forskning som undervisning.
- Videreudvikling af kvalitetssikrings- og kvalitetsudviklingsindsatsen, bl.a. i form af akkreditering.
- Udvidelse af bygningsmassen, så det stigende behov for lokaler til undervisning og forskning i højere grad kan imødekommes.

Tilvejebringelse af de fornødne økonomiske ressourcer og prioritering af aktiviteterne vil også forsat være af afgørende betydning for CBS' muligheder for at virkeliggøre udviklingskontraktens målsætninger.

KAPITEL 2 Målrapportering

2.1 Indledning

Målrapporteringens afsnit 2.2 består af en kort afrapportering i tabelform af samtlige mål opstillet i CBS' Udviklingskontrakt 2000-2003 og Tillæg til udviklingskontrakt af maj 2001¹⁾.

I afsnit 2.3 foretages en mere uddybende afrapportering og analyse af udvalgte målsætninger. Dette udvalg supplerer de

tidligere års afrapporteringer, idet hensigten er at behandle alle målsætningerne grundigere end tabelformen tillader via virksomhedsregnskaber/årsrapporter for de fire kontraktår.

1) Se www.cbs.dk/aboutcbs/publdk.shtml

2.2 Kort rapportering/status for alle udviklingskontraktens mål

Nr.	Målsætning	Rapportering/status
F	Forskning	
F.1	Internationalisering af forskningen At udvikle den internationale konkurrencedygtighed, skabe et internationalt miljø på CBS og blive en stadig mere eftertragtet samarbejdspartner internationalt.	Stigning på ca. 33% fra 1999 i international publicering (afhandlinger, bøger samt artikler i tidsskrifter og antologier). Se bilag 1. Stigende antal udenlandske forskere i såvel midlertidige som faste stillinger. Værtsskab for flere internationale konferencer. Øget deltagelse i internationale forskningsnetværk. Tilfredsstillende udvikling.
F.2	Forskningssamarbejde med erhvervslivet Yderligere at udvikle forskningssamarbejdet med private og offentlige virksomheder.	Se afsnit 2.3.1 nedenfor. Tilfredsstillende udvikling.
F.3	Ledelsesforskning At fastholde og yderligere styrke CBS' position som internationalt førende institution inden for ledelsesforskning.	Se afsnit 2.3.2 nedenfor. Tilfredsstillende udvikling.
F.4	Informatik, Datalogi og Datalingvistik At udvikle en klar erhvervsorienteret it-forskningsprofil og fastholde rollen som en attraktiv samarbejdspartner for erhvervsvirksomheder og førende internationale forskningsmiljøer inden for de prioriterede forskningsområder.	Markant stigning i antallet af publikationer på informatik- og datalogiområdet. Uændret niveau på datalingvistikområdet. Ekstern tværinstituttlig evaluering af forskningen og dens organisering inden for informatikområdene planlagt i 2003. Stor fremgang i eksternt finansierede projekter på Det erhvervsøkonomiske Fakultet. Etablering af grundforskningsenhed samt fremgang i internationalt samarbejde ved Institut for Datalingvistik. Tilfredsstillende udvikling.
F.5	Virksomhedskommunikation At udvikle en tværdisciplinær forskningsprofil inden for virksomhedskommunikation og blive blandt de førende internationale forskningsmiljøer på dette felt.	Markant stigning i antallet af publikationer på Det erhvervsøkonomiske Fakultet. Etablering af Center for Kommunikation på Det erhvervsproglige Fakultet. Tilfredsstillende udvikling.

Nr.	Målsætning	Rapportering/status
F.6	<p>Kvalitetsudvikling og benchmarking af forskningen</p> <p>At udvikle et kvalitetssikringssystem, der kan give internationalt sammenlignelige oplysninger om forskningens aktuelle niveau og understøtte en fremadrettet kvalitetsudvikling af forskningsmiljøerne.</p>	<p>Se afsnit 2.3.3 nedenfor.</p> <p>Tilfredsstillende udvikling.</p>
F.7	<p>Forskeruddannelse</p> <p>At styrke uddannelsen af nye forskere - kvalitativt såvel som kvantitativt.</p>	<p>Samlet stigning i antal ph.d.-grader, øget fokus på gennemførelstid og frafald. Se bilag 1.</p> <p>Tilfredsstillende udvikling.</p>
F.7.1	<p>Forskeruddannelse og DBA</p> <p>Yderligere indsats med etablering af forskerskoler samt en Doctor of Business Administration.</p>	<p>Udvikling og vedtagelse af studieordning for en DBA-uddannelse inden for rammerne af den nye ph.d.-bekendtgørelse.</p> <p>Det erhvervsproglige Fakultet indgår i Forskerskole Øst (tværuniversitær).</p> <p>Tilfredsstillende udvikling.</p>
U	Uddannelse	
U.1	<p>Det Lærende Universitet</p> <p>At udvikle et læringsmiljø med fokus på læring frem for undervisning og på individuel talentudvikling frem for masseuddannelse, at udvikle en kvalitetskultur med fokus på fleksibilitet, innovationsevne, balance mellem systematisk analyse og eksperimenteren, eksterne og interne evalueringer og løbende kvalitetsudvikling, at udvikle en pædagogik, hvor de studerende tager medansvar for og organiserer deres egne læreprocesser for at sikre en faglig, personlig og interpersonel kompetenceudvikling.</p>	<p>Til støtte for de studerendes læreprocesser ved projektarbejde har CBS Learning Lab udviklet to interaktive cd-rom baserede programmer, der stilles gratis til rådighed for CBS' studerende.</p> <p>Platformen SiteScape har vundet stor udbredelse og giver studierne og de studerende mulighed for effektiv webbaseret kommunikation. Samtidig gør den det muligt at eksperimentere med nye former for undervisning og iscenesættelse af de studerendes læreproces. Fokusering på læring frem for undervisning er et gennemgående tema på alle CBS Learning Labs kurser.</p> <p>Et team af undervisere ved den nye HA(kom.)-uddannelse har skabt en ny pædagogisk model for undervisningen. Den integrerer praksis og faglighed og fokuserer på de studerendes egne læreprocesser.</p> <p>Tilfredsstillende udvikling.</p>
U.2	<p>Internationalisering af uddannelserne</p> <p>At rekruttere flere udenlandske studerende til CBS' uddannelser og at øge antallet af studerende, der opnår en CEMS-grad.</p>	<p>Se afsnit 2.3.4 nedenfor.</p> <p>Tilfredsstillende udvikling.</p>
U.3	<p>Samarbejde med erhvervslivet om uddannelse</p> <p>At styrke det direkte samspil med aftagere af kandidater fra CBS for at sikre uddannelsernes kvalitet og relevans.</p>	<p>Se afsnit 2.3.5 nedenfor.</p> <p>Tilfredsstillende udvikling.</p>
U.4	<p>It og uddannelserne</p> <p>Fortsat at fremstå som en attraktiv samarbejdspartner på it-uddannelsesområdet og som en institution, der kan måle sig med de bedste tilsvarende internationale institutioner.</p>	<p>Ved at etablere en samlet studenterportal (e-Campus) for alle studenterrettede informationer og it-tjenester på CBS er der skabt en platform for udvidet anvendelse af it i uddannelserne.</p> <p>En skriftlig eksamen med 800 studerende afviklet ved hjælp af SiteScape (udlevering af eksamensopgave og aflevering af besvarelsen, digitalt signeret). ▶</p>

Nr.	Målsætning	Rapportering/status
U.4 fortsat		◄ En virtuel HD 1.del, hvor al undervisning og mange eksamensaktiviteter foregår i SiteScape. Tilfredsstillende udvikling.
U.5	Kvalitetsudvikling og benchmarking af uddannelserne At fastholde og videreudvikle en løbende interessentrelateret kvalitetsudvikling, at vedligeholde og videreudvikle resultaterne fra BA- og HA-reformen og bruge disse aktivt i kvalitetsudviklingen af andre uddannelser og projekter på CBS, at udvikle nye og mere kvalitative evalueringsmetoder til at måle de studerendes engagement og motivation, at udvikle en evalueringsform, der inddrager dimittendernes tilfredshed og erfaringer med deres studieforløb i kvalitetsudviklingen af uddannelserne.	Se afsnit 2.3.6 nedenfor. Tilfredsstillende udvikling.
U.5.1	Faglig identitet og kernekompetencer At alle studier specificerer en eksplicit faglig profil og identitet. Specielt lægges der vægt på stærkere præcisering af den faglige identitet gennem konkrete beskrivelser af kompetenceprofil og kernefaglighed for hver enkelt uddannelse.	En arbejdsgruppe med repræsentanter fra CBS Learning Lab og Det pædagogiske Udvalg har udarbejdet et grundlag for de enkelte studiers arbejde med at beskrive kompetenceprofil og kernefaglighed. Studierne afslutter arbejdet med dette i 2003. Tilfredsstillende udvikling.
U.5.2	Nye diplomuddannelser At udvikle nye diplomuddannelser rettet mod kandidater fra en række af de nye KVU-uddannelser, som ønsker uddannelse på diplomniveau.	Flere CVU'er har ønsket at samarbejde med CBS i forbindelse med deres ansøgninger om at udbyde den nye generelle diplomuddannelse i ledelse. CBS har stillet sig positivt. Målet om egenudvikling kan ikke realiseres, idet Undervisningsministeriet har tilkendegivet, at nye diplomuddannelser skal udbydes af CVU'erne.
U.5.3	Fem nye masteruddannelser At udbyde fem nye masteruddannelser i kontraktperioden.	MBA BYG startet i 2002. I 2003 forventes første studiestart på Master of Knowledge Management, MBA Technology, Market and Organization, og Full-time MBA. I alt 7 nye uddannelser siden 2000, hvilket er en overopfyldelse af målet. Tilfredsstillende udvikling.
U.5.4	Evalueringsmetoder At udvikle evalueringsformer til intern evaluering af undervisningen, der fremmer læringsmålene i CBS' pædagogiske principper	CBS' evalueringsenhed har arbejdet målrettet på at udvide elektroniske studenterevalueringer, der nu tilbydes alle studienævne. Evalueringsenheden har i samarbejde med HA-studienævnet gennemført et pilotprojekt med offentliggørelse af evalueringsresultater på nettet. Se også afsnit 2.3.6 nedenfor. Tilfredsstillende udvikling.
U.5.5	Censur At øge censorinstitutionens bidrag til kvalitetsudviklingen.	Censorsekretariatet har i samarbejde med censorformandskaberne og Det pædagogiske Udvalg på CBS indledt et arbejde med at effektivisere de bekendtgørelsesmæssige krav om censorernes medvirken i udviklingen af uddannelserne. ▶

Nr.	Målsætning	Rapportering/status
U.5.5 fortsat		◀ Censorinstitutionens fremtidige status kan have indflydelse på den fortsatte udvikling.
U.5.6	Forskningsbaseret undervisning At sikre den forskningsbaserede undervisning, specielt på bacheloruddannelserne.	Der er i perioden 1995-2002 sket en markant stigning i fastlærerdækningen på bacheloruddannelserne, ligesom der er en generelt høj dækning på såvel kandidat- som masteruddannelserne. Herudover sikres forskningsbaseringen via det videnskabelige personales varetagelse af fagansvar, studieledelse samt løbende udvikling af såvel fag som uddannelser. Tilfredsstillende udvikling.
U.6	Studenterfrafald og studiemiljø At begrænse frafaldet og sikre en højere gennemførelsesprocent på såvel bachelor- som kandidatuddannelserne.	Se afsnit 2.3.7 nedenfor. Tilfredsstillende udvikling.
U.7	Øget fleksibilitet i uddannelserne Målet er - uden at sænke uddannelsernes kvalitet - at styrke fleksibiliteten for de studerende i hele studieforløbet ved at øge mulighederne for at meritoverføre uddannelses elementer taget på andre af CBS' uddannelser såvel som på andre nationale og internationale universitetsinstitutioner.	Se afsnit 2.3.8 nedenfor. Tilfredsstillende udvikling.
U.7.1	Styrkelse af fleksibilitet mellem uddannelser på diplom- og masterområdet	Der er defineret brede adgangskrav til alle masteruddannelser. Tilfredsstillende udvikling.
Ø	Øvrige forhold	
Ø.1	Universitetets regionale rolle At spille en central rolle i udviklingen af Øresundsregionen og bidrage til, at regionen på udvalgte områder inden for erhvervsrelateret forskning og uddannelse bliver et internationalt knudepunkt.	CBS deltager aktivt i alle relevante aktiviteter i Øresundsuniversitetets regi. Væsentlige eksempler er samarbejde om Baltiske studier og European Studies, den nye Logistikplatform, Øresund Summer University, studievejledernetværk og Studentbron, herunder især den fælles uddannelsesportal "Study Gateway". Tilfredsstillende udvikling.
Ø.1.1	At de videnressourcer, der udvikles ved CBS, bliver gjort tilgængelige for erhvervsliv og andre interesserede	Se afsnit 2.3.9 nedenfor. Tilfredsstillende udvikling.
Ø.2	Benchmarking og kvalitetsudvikling At kunne vurdere CBS' internationale niveau på udvalgte områder gennem systematisk benchmarking samt skabe incitamenter til løbende forbedringer og udviklingsaktiviteter.	Se afsnit 2.3.10 nedenfor. Tilfredsstillende udvikling.
Ø.3	Biblioteks- og it-service At videreføre den traditionelle biblioteksfunktion i det omfang, det er nødvendigt af hensyn til brugerne, idet den forventes at blive mærkbart reduceret som følge af den stigende udnyttelse af it-baserede informationssystemer, at sikre maksimal formidling og anvendelse af relevante elektroniske ressourcer - ▶	Se afsnit 2.3.11 nedenfor. Tilfredsstillende udvikling.

Nr.	Målsætning	Rapportering/status
Ø.3 fortsat	◀ så vidt muligt med direkte adgang fra den enkelte brugers arbejdsplads.	
Ø.4	<p>Personalepolitik</p> <p>At udvikle personalepolitikken og de afledte delpolitikker så de medvirker til, at CBS kan rekruttere og fastholde højt kvalificerede medarbejdere på alle niveauer, at give udviklings- og karrieremuligheder for begge køn samt tilrettelægge et generationsskifte, der sikrer videreførelse af faglig og organisatorisk kompetence.</p>	<p>Overordnet lønpolitik for CBS vedtaget, og på fakultetsniveau desuden vedtaget delpolitikker for lønudvikling for de videnskabelige medarbejdere. Arbejde pågår med lønpolitikker for administrative AC- og HK-medarbejdere. Udviklingsarbejde om ledelsesinformation bl.a. på lønområdet iværksat.</p> <p>Udviklingsprojekter om kompetenceudvikling som grundlag for CBS' videre arbejde med strategisk og systematisk kompetenceudvikling.</p> <p>Elektronisk spørgeskemaundersøgelse af det fysiske og psykiske arbejdsmiljø som led i den lovpligtige arbejdspladsvurdering.</p> <p>Deltagelse i projektet Diversitet og Kvalitet i Akademia. CBS valgte at fokusere på mangfoldighed i forskerrekuttering og -udvikling.</p> <p>Tilfredsstillende udvikling.</p>
Ø.4.1	<p>Pædagogisk, didaktisk og fremmedsproglig kompetenceudvikling</p> <p>Gennem en målrettet satsning på pædagogisk uddannelse og udvikling at højne de videnskabelige medarbejderes pædagogiske, didaktiske og fremmedsproglige kvalifikationer.</p>	<p>CBS Learning Lab har haft en markant stigning i såvel antallet af gennemførte kurser som i antal deltagere (35 hhv. 40%). Kurset "Virtuel undervisning i praksis" blev udbudt for første gang i 2002.</p> <p>Tilfredsstillende udvikling.</p> <p>Udviklingen i de videnskabelige medarbejderes kompetencer i forhold til undervisning på engelsk er ikke fuldt tilfredsstillende.</p>
Ø.5	<p>CBS Administration</p> <p>At udvikle en administration, der understøtter den faglige strategi og skaber de bedst mulige vilkår for de primære aktiviteter på kort og lang sigt.</p>	<p>Med involvering af alle medarbejdere og enheder har administrationen udviklet et fælles værdisæt med 4 kerneværdier: fleksibilitet, udvikling, samarbejde og individet i centrum. Værdierne ses som fælles guidelines i konkrete beslutningsanledninger og arbejdssituationer.</p> <p>Beskrivelse af alle centrale administrative arbejdsområder er lagt på CBS' intra- eller internettet til brug for medarbejdernes opgaveløsning og til almindelig information.</p> <p>Tværgående projekter vedr. administrative it-systemer er iværksat og delvist gennemført.</p> <p>Harmonisering af budget- og regnskabsmaterialer til de styrende organer er gennemført, ligesom der på andre områder arbejdes på standardisering af procedurer og retningslinjer.</p> <p>Tilfredsstillende udvikling.</p>
Ø.6	<p>Bygninger og fysiske forhold</p> <p>Opbygning af et sammenhængende campusmiljø på Frederiksberg med akse fra omkring Solbjerg Plads til Dalgas Have, ▶</p>	<p>CBS har vedtaget Bygningsplan 2002-2012. Baseret på en behovsanalyse for 10-året er der etableret en plan for ibrugtagning af nye eller renoverede bygninger for årene 2002-2006, der vil bringe ▶</p>

Nr.	Målsætning	Rapportering/status
Ø.6 fortsat	◀ omfattende undervisnings- og forskningsmiljøer, gæsteforskerboliger og et kollegium for internationale studerende. Etablering af et samlet informatikmiljø som en del af campus-miljøet på tværs af de nuværende fakultetsgrænser og til understøttelse af samarbejdet med IT-højskolen.	◀ kapaciteten ajour med behovsudviklingen. Samtidig planlægges CBS' aktiviteter koncentreret i en by-campus med tre tyngdepunkter: Dalgas Have, Solbjerg Plads samt et tredje, hvor undersøgelser pågår om mulighederne inden for en rimelig radius. CBS har etableret et International Student House og gæsteprofessorboliger. Det indgår i planen at arbejde for etablering af flere kollegier nær campus. Tilfredsstillende udvikling.

2.3 Afrapportering/analyse af udvalgte mål fra udviklingskontrakten

2.3.1 Forskningssamarbejde med erhvervslivet

Mål: Yderligere at udvikle forskningssamarbejdet med private og offentlige virksomheder.

CBS har intensiveret og udbygget samarbejdet med erhvervslivet. To nye virksomheder tilsluttede sig CBS Corporate Partnership Program²⁾, som dermed nåede op på 15 deltagende virksomheder. Bladet "CBS Partner News" udgives to gange årligt, suppleret med "CBS Partner Update" med løbende information om virksomhedsrelevante arrangementer og aktiviteter.

Der oprettes stadig flere erhvervsforskningscentre og forskningsgrupper, som beskæftiger sig med forskningsmæssige problemstillinger, der retter sig direkte mod erhvervslivet. Mere end 200 virksomheder og organisationer er involveret i projekterne. I 2002 udgav CBS brochuren "Samarbejde mellem erhvervsliv og Handelshøjskolen i København, Erhvervsforskningscentre", som beskriver forskellige typer samarbejdsrelationer.

Antallet af faglige arrangementer, hvor repræsentanter fra erhvervslivet deltager sammen med forskere fra CBS, er stigende. Eksempelvis kan nævnes European Accounting Association's årskongres med

mere end 1000 deltagere, samt Triple Helix-konferencen, Videnregnskabskonferencen og Tillidskonferencen.

CBS vurderer, at stigningen i eksterne midler til forskningen er en meget positiv indikation af erhvervslivets interesse i samarbejde og partnerskab med CBS på forskningsområdet, ligesom det høje aktivitetsniveau, herunder det stigende antal erhvervsforskningscentre, er en tilfredsstillende udvikling, der lever op til målsætningen på området.

2.3.2 Ledelsesforskning

Mål: At fastholde og yderligere styrke CBS' position som internationalt førende institution inden for ledelsesforskning.

Fagligt set er ledelsesforskning et bredt område, der indgår i mange aspekter af Det erhvervsøkonomiske Fakultets forskningsprofil og udføres ved flere institutter og forskergrupper. Den overordnede udvikling fremgår af tabel 2.

²⁾ Formålet med programmet er at etablere en tæt tilknytning mellem en udvalgt kreds af virksomheder og CBS.

TABEL #2

Udviklingen på
indsatsområdet
Ledelsesforskning

	1999	2000	2001	2002
Fremmedsprogede publikationer	29	26	51	85
Nordisksprogede publikationer	26	59	70	134
Working papers og proceedings	47	52	44	111
Partnerskabsfinansierede projekter i mio. kr.	9,3	11,5	12,8	16,3
Råds- og EU-finansierede projekter i mio. kr.	12,6	13,6	15,6	16,6

Såvel antallet af publikationer som evnen til at tiltrække eksterne midler til forskningsaktiviteter inden for ledelsesforskning viser en positiv udvikling. Den stigning i publikationer på fremmedsprog og nordiske sprog, der kunne konstateres fra år 2000 til 2001, er forsat i 2002. Særlig markant har stigningen været inden for nordisksprogede publikationer og working papers og proceedings, hvilket afspejler, at en del af de eksternt finansierede projekter inden for ledelsesforskningen har haft som bevillingsforudsætning, at formidlingen af forskningsresultaterne skulle ske til danske virksomheder. Den meget store stigning i produktiviteten inden for ledelsesforskning følges af en næsten lige så markant positiv udvikling inden for de øvrige indsatsområder ved CBS.

For at få en detaljeret og dybtgående vurdering af ledelsesforskningens organisering og kvalitet har Det erhvervsøkonomiske Fakultetsråd gennemført en tværinstituttlig ekstern evaluering af et mere afgrænseligt, selvstændigt fagområde: Knowledge Management. Resultatet peger på, at selv om Knowledge Management er relativt nyt som forskningsområde ved CBS, bør der snarest træffes en række strategiske beslutninger om en fokusering af forskningsindsatsen både med hensyn til indhold og organisering. Fakultetsrådet og de berørte forskningsgrupper behandler de eksterne evaluators rapport i foråret 2003 med henblik på en opfølgning.

Der er sket en meget positiv udvikling på dette område, og CBS vurderer, at den særlige fokusering på ledelsesforskningsområdet har medført en styrket

international placering, der nu er på et meget højt niveau.

2.3.3 Kvalitetsudvikling og benchmarking af forskningen

Mål: At udvikle et kvalitetssikringssystem, der kan give internationalt sammenlignelige oplysninger om forskningens aktuelle niveau og understøtte en fremadrettet kvalitetsudvikling af forskningsmiljøerne.

Bestræbelserne på at sikre kvalitetsudviklingen af forskningen udmønter sig dels i en individuelt orienteret indsats, dels i en indsats rettet mod forskergrupper og institutter. Den første sker løbende og sigter på at fremme den kvalitetssikring og udvikling, der sker via eksponering af forskningsresultater for den internationale forskningsverden. CBS har iværksat en række analyser for at fastholde den positive udvikling i den internationale publicering, som har kendetegnet de senere år. Det erhvervsøkonomiske Fakultet har indført et incitamentsystem med blandt andet individuelle løntillæg, hvor omfanget af international publicering i A-journals er et vigtigt kriterium.

Med hensyn til kvalitetssikringen af forskergrupper og institutter har Det erhvervsøkonomiske Fakultet løbende gennemført evalueringer med eksterne evaluatore. Alle fakultetets institutter har været genstand for en sådan evaluering. I 2002 er den første andengangs evaluering af et institut blevet afsluttet. Samtidig er evalueringsinstrumentet blevet udviklet. Det eksterne bedømmerelement er fastholdt, men fokus er ikke kun

produktionen og arbejdets organisering. Anden runde inddrager hele instituttets virksomhed, dvs. dets forsknings- og undervisningsmæssige produktion, organiseringen og ledelsen af den, formidlingen af produktionen til den akademiske verden og til det omgivende samfund, samspillet mellem forskningen og undervisningen samt instituttets sociale miljø.

Udover de institutbaserede evalueringer har Det erhvervsøkonomiske Fakultet gennemført én tværinstituttlig evaluering og planlægger yderligere tre i 2003 og 2004. De tværinstituttlige evalueringer, der gennemføres med bistand fra internationalt velmeriterede eksterne forskere, skal skaffe en mere detaljeret indsigt i forskningsproduktionen inden for de indsatsområder, CBS har prioriteret i udviklingskontrakten.

Et af CBS' institutter deltager i et udviklingsarbejde om benchmarking af danske forskningsmiljøer, igangsat af Videnskabsministeriet og Analyseinstituttet for Forskning.

Det erhvervsproglige Fakultet har i 2002 iværksat eksterne evalueringer af forskningsområderne spansk og tysk. Selvevalueringsrapporterne er udarbejdet, mens de eksterne evaluatorers vurderinger først foreligger i 2003.

Det erhvervsøkonomiske Fakultet er nået langt i sin kvalitetsudviklingsindsats. Den feedback, der opnås gennem dette arbejde, er et vigtigt ledelsesinstrument, som medvirker til at fremme den effektive udnyttelse af ressourcerne. Det erhvervsproglige Fakultet er kommet senere i gang med dette arbejde, men ambitionsniveauet er det samme. Indsatsen de kommende år ventes at medføre et tilsvarende højt niveau.

2.3.4 Internationalisering af uddannelserne

Mål: At rekruttere flere udenlandske studerende til CBS' uddannelser og at øge antallet af studerende, der opnår en CEMS-grad.

CBS har opnået en stigning i CEMS graduates fra 15 i 2001 til 18 i 2002, ligesom antallet af CBS udvekslingsstuderende til udlandet steg fra 570 i 2001 til 601 i 2002. Antallet af udenlandske studerende på CBS steg i samme periode fra 666 til 793, heraf 101 studerende på International Summer University Program³⁾.

Målsætningen om at tilføre de studerende international kompetence opfyldes dels gennem bilaterale udvekslingsaftaler med ca. 270 udenlandske universiteter, og dels gennem en internationalisering af CBS' eget uddannelsesudbud for at tiltrække studerende fra partneruniversiteterne. Det sker i skarp konkurrence med andre universiteter.

Udbuddet af kurser på fremmedsprog – hovedsagelig engelsk - overstiger 150, og 8 uddannelser/linjer på bachelor- og kandidatniveau udbydes på engelsk. CBS International Summer University Program udviste en vækst i antallet af udenlandske studerende fra 46 til 101. Denne satsning viser sig således at være rigtig, idet mange udenlandske studerende ønsker udlandsophold af kortere varighed end et semester. CBS International Summer University Program tiltrækker også i stigende omfang udenlandske lærerkræfter.

Boligforhold er fortsat en barriere for rekruttering af udenlandske studerende. Det påvirker CBS' muligheder for at tiltrække udenlandske studerende til programmer som den nye full-time MBA-uddannelse og dermed også mulighederne for at sende egne studerende til udlandet.

ECTS-points er implementeret for alle studiers aktiviteter, ligesom der er udarbejdet Diploma Supplements for alle uddannelser.

En i øvrigt positiv udviklingstendens hæmmes af manglen på boliger i hovedstadsområdet, idet muligheden for at tilbyde udenlandske studerende bolig er forudsætningen for at opnå yderligere udvekslingspladser hos attraktive samarbejdspartnere. Det fryg-

3) Afvigelse mellem tallene i dette afsnit og tallene i bilag 1 skyldes, at ikke alle udvekslingsaktiviteter er tilskudsudløsende.

tes i øvrigt, at den generelle internationale situation hæmmer de studerendes mobilitet, hvilket også vil påvirke målopfyldelsen.

2.3.5 Samarbejde med erhvervslivet om uddannelse

Mål: At styrke det direkte samspil med aftagere af kandidater fra CBS for at sikre uddannelsernes kvalitet og relevans.

CBS har igangsat et omfattende alumniprojekt – "Alumni Association Programme" - hvor 22.000 registrerede dimittender ultimo 2002 blev inviteret til at indgå med mulighed for netværksdannelse, faglig sparring og karriereudvikling.

Antallet af virksomhedspræsentationer, som arrangeres i samarbejde med Yngre Civiløkonomer, nåede trods dårlige konjunkturer i omverdenen op på 28, og konceptet blev i 2002 udvidet med branchedage. Sideløbende gennemfører CBS desuden en række andre aktiviteter af tilsvarende karakter, hvor virksomheder og studerende møder hinanden.

Ultimo 2002 indgik CBS aftale med Civiløkonomernes A-kasse og Jobcenter om et helt nyt fælles koncept for karriereudvikling. Heri indgår individuel vejledning til de studerende, men også seminarer og workshops om relevante karriereforberedende emner.

Oprettelsen af advisory boards på heltidsuddannelserne fortsætter, eksempelvis med et nyt board af virksomhedsrepræsentanter for uddannelsen BSc in International Business og et tilsvarende for Asia Research Center/Asia Business Forum, der er omdrejningspunkt for Asian Studies Programme.

CBS' masteruddannelser har et veludbygget samarbejde med erhvervslivet, som leverer medlemmer til advisory boards, coaches og mentorer. Mere end 1.500 ledere fra såvel den offentlige som den private sektor deltog i de nyetablerede CELL-events⁴⁾, hvor internationale forskere eller topledere præsenterer aktuelle strategiske emner.

CBS Learning Lab påbegyndte i 2002 udviklingen af virtuelle efteruddannelseskurser til erhvervslivet. De vil blive markedsført og administreret af HHE⁵⁾. Resultaterne af udviklingsarbejdet stilles til rådighed for de ordinære uddannelser ved CBS.

Der er en meget positiv indstilling blandt virksomheder og organisationer til at indgå i samarbejdsrelationer med CBS på uddannelsesområdet. En aktuell udfordring er at opnå den bedste dialog; Advisory boards er et meget nyttigt instrument, der sikrer tæt dialog med aftagerne af dimittenderne, mens en yderligere inddragelse af praksisnære cases og udvidet brug af internships forudsætter en fokuseret indsats, som ligger ud over, hvad der kan forventes løst af studienævn og undervisere. Denne indsats vil få høj prioritering de nærmeste år.

2.3.6 Kvalitetsudvikling og benchmarking af uddannelserne

Mål: At udvikle evalueringsformer til intern evaluering af undervisningen, der fremmer læringsmålene i CBS' pædagogiske principper.

CBS' overordnede arbejde med kvalitetsudvikling og kvalitetssikring baserer sig fortsat på det interessentrelaterede kvalitetskoncept, udviklet af Harvey & Green i 1993. Det pædagogiske Udvalg har koncentreret sin indsats om at videreføre metodeudviklingsprojekterne:

- Integrering af personlige kompetencer i det akademiske curriculum
- Evalueringspraksis i relation til CBS' pædagogiske principper

Kompetenceprojektets mål er, at højskolens uddannelser udvikler en eksplicit faglig profil og identitet i løbet af 2000-2003. Aktiviteterne i 2002 har omfattet tre faser:

4) Alle CBS' masteruddannelser er forankrede i Center for Executive Learning and Leadership (CELL)

5) Handelshøjskolens Efteruddannelsescenter (HHE) er en erhvervsdrivende fond.

- Aktiviteter i forbindelse med afdækning af eksempler på 'good practice'
- Udarbejdelse af en kompetenceprofil-vejledning til studienævnene
- Etablering af et videndelingssite

Projektet er et vigtigt lokalt og nationalt bidrag til Bologna-processen, hvor visse lande udarbejder nationale "Qualification Frameworks", der definerer de slutkompetencer, henholdsvis bachelor-, kandidat- og ph.d.-uddannelserne skal føre frem til.

Evalueringsprojektets mål er at styrke CBS' praksis ved at videreudvikle de eksisterende evalueringsformer samt udvikle nye i overensstemmelse med de vedtagne pædagogiske principper. Gennem afdækning af 'good practice' både eksternt blandt den række af associerede partnere med særlige kvalifikationer inden for evaluering og pædagogik, som er knyttet til projektet, og internt i form af en spørgeskemaundersøgelse blandt samtlige studieledere og linjekoordinatorer, er der skabt et overblik over eksisterende eksterne og interne evalueringsformer og deres relevans i CBS' kontekst. En række studienævn har i efteråret fungeret som 'eksperimentarium' for afprøvning af nye evalueringsformer. Til deres brug blev der udarbejdet artikler, som beskriver de former, de har indvilget i at afprøve. Slutresultatet er en cd-rom, der udkommer i 2003 med en beskrivelse af alle supplerende evalueringsformer og deres anvendelighed set i et kvalitetsudviklings- og kvalitetssikringsperspektiv.

CBS vurderes at have opnået et tilfredsstillende højt niveau, hvilket bl.a. skyldes, at der i en lang årrække har været arbejdet målrettet med evalueringer på alle niveauer i de enkelte uddannelser. Satsningen på en intern evalueringsenhed med fokus på metodeudvikling som et led i det løbende evalueringsarbejde har derudover givet CBS værdifulde erfaringer. Forankringen af kvalitetsarbejdet i Det pædagogiske Udvalg vurderes at være af afgørende betydning for, at de opnåede erfaringer og resultater indlejres i alle uddannelser.

2.3.7 Studenterfrafald og studiemiljø

Mål: At begrænse frafaldet og sikre en højere gennemførselsprocent på såvel bachelor- som kandidatuddannelserne.

Det tidlige frafald på bacheloruddannelserne (dvs. inden for det første år) er faldende, mens det på kandidatuddannelserne er svagt stigende. Frafaldet i løbet af studietiden samlet set er ligeledes faldende på bacheloruddannelserne generelt, mens det for kandidatuddannelserne viser en svagt stigende tendens.

Gennemførselsprocenterne på bacheloruddannelserne er generelt stigende; således har f.eks. godt 55% af bachelorerne med studiestart i 1999 gennemført på normeret tid. På kandidatuddannelserne er der ingen markant ændring i gennemførsel på normeret tid.

På BA-studiet følges frafaldsmønstret for årgang 2000 nøje. I 2002 har studienævnet behandlet en omfattende rapport om omfang og årsager til frafaldet på første studieår. Undersøgelsen fortsætter, men tendensen er et klart fald i frafaldsprocenten på den nye BA i forhold til den tidligere uddannelse.

Der er i 2001 ansat en koordinator for studiestarten på alle uddannelser på CBS, der i 2002 bl.a. har arbejdet med udvikling af en elektronisk platform til videndeling mellem studienævn, koordinator, introadministrationer og introvejledere. Kompetenceudviklingsfunktionen målrettet studievejlederne har arbejdet med udvikling af eksisterende og nye vejledningstiltag. Et analysearbejde er igangsat for at definere rammerne for erhvervsvejledning på CBS. Som forsøg gennemføres brobygningprojekter med to handelsgymnasier.

CBS har i 2002 genetableret kandidatafhandlingsvejledningen på Det erhvervsøkonomiske Fakultet.

CBS har ikke haft adgang til opgørelser over f.eks. frafaldsprocenter på de danske universiteter generelt for derved at se, hvordan

CBS placerer sig i billedet. Det er vurderingen, at frafaldet og gennemførelstiderne er tilfredsstillende. Der arbejdes målrettet på en yderligere forbedring på området. Den svagt stigende tendens i frafald på kandidatuddannelserne er baggrunden for genetablering af en kandidatafhandlingsvejledningsfunktion.

2.3.8 Øget fleksibilitet i uddannelserne

Mål: Uden at sænke uddannelsernes kvalitet at styrke fleksibiliteten for de studerende i hele studieforløbet.

Studielederne på Det erhvervsøkonomiske Fakultet har drøftet et oplæg om justering af meritpolitik, og der skal i løbet af 2003 formuleres klarere retningslinier for merit og fleksibilitet. I relation til bemærkningerne til forslag om universitetslov om vigtigheden af fleksibilitet mellem uddannelserne og af minimale meritproblemer, arbejdes der pt. på en omlægning af studienævnsstrukturen.

En omfattende reform af cand.ling.merc.-uddannelsen på Det erhvervsproglige Fakultet, der træder i kraft i 2003, medfører øget fleksibilitet for såvel egne som udefrakommende studerende.

Udviklingen i retning af øgede valgmuligheder for den enkelte studerende har affødt et uventet dilemma: Stor fleksibilitet har høj prioritet for både studerende og CBS. Der er dog betydelige omkostninger forbundet med denne udvikling, idet den introducerer flere små hold, en tungere planlægningsproces og et stort træk på de administrative ressourcer. Et nærmere analysearbejde af konsekvenserne på Det erhvervsproglige Fakultet er iværksat for at opnå et fyldestgørende beslutningsgrundlag.

2.3.9 Viden- og udviklingsfunktioner

Mål: At de videnressourcer, der udvikles ved CBS, bliver gjort tilgængelige for erhvervsliv og andre interesserede.

CBS har arbejdet med udvikling af en kommunikationsstrategi, der forventes endeligt vedtaget i 2003. I 2002 er der etableret en række kommunikationsstrukturer som forudsætning herfor. Der er udviklet en portal for en række netbaserede studenterservices (e-Campus), herunder CyberCampus, der er en platform for debat, nyhedsformidling og netværksarbejde mellem studerende indbyrdes og i forhold til CBS.

Videndeling og formidling er etableret som indsatsområde, bl.a. gennem udnævnelsen af en prodekan herfor. Der er desuden foretaget forsøg med presseservice i forbindelse med formidling af forskningsresultater. I forskningsdatabasen Research@CBS, der er offentligt tilgængelig, dokumenterer højskolen al publiceret forskning siden 1999; hovedparten af publikationerne er tilgængelige i det fysiske bibliotek.

Danmarks første ekspertdatabase i universitetssammenhæng - Experts@CBS - blev udviklet i 2002 med henblik på lancering i begyndelsen af 2003. Det er tilstræbt, at basen både i layout, grænseflade og emneunivers skal tale "hverdagssprog" og hermed imødekomme eksterne interessenters behov for umiddelbart at kunne finde frem til CBS' specifikke kompetencer eller søge inspiration til samarbejder. Experts@CBS er tosproget og integreret med forskningsdatabasen.

CBS vurderer, at de senere års øgede fokus på området allerede har givet positive resultater. Der er imidlertid stadig store udfordringer i at opnå en endnu bedre formidlingsindsats de kommende år. Arbejdet med en kommunikationsstrategi for hele CBS' virke nærmer sig sin afslutning, hvorved et bedre grundlag for en prioritering af indsatsen vil være tilvejebragt.

2.3.10 Benchmarking og kvalitetsudvikling

Mål: At kunne vurdere CBS' internationale niveau på udvalgte områder gennem systematisk benchmarking samt skabe incitamenter til løbende forbedringer og udviklingsaktiviteter.

CBS har igen i 2002 deltaget i det europæiske ESMU Benchmarking Program vedrørende universitetsledelse og administrative processer. Programmet gennemføres af European Centre for Strategic Management of Universities i Bruxelles. Dets formål er at måle og fremme 'best practice' inden for de udvalgte emner, og deltagerkredsen kan variere fra år til år.

Med CBS' helhedsperspektiv på kvalitetsudvikling og kvalitetssikring er det væsentligt, at alle sider af højskolens virksomhed omfattes af kvalitetsarbejdet, dvs. ikke blot forskning og undervisning.

CBS har i 2001 og 2002 deltaget i benchmarking af:

- Strategic Management
- Management of Teaching, Learning and Assessment
- Marketing the University
- Management Information Systems (MiS)
- Student Services
- Internal Quality Assurance

CBS har kunnet glæde sig over særdeles gode 'rankings' på flere af de anførte emner. Senest har CBS scoret toppoint inden for området 'Internal Quality Assurance'.

CBS vurderer, at resultaterne af deltagelsen i international benchmarking har givet væsentlig feedback til arbejdet med kvalitetsudviklingen på en række centrale områder.

Satsningen på dette område vurderes derfor at have haft tilfredsstillende resultater, hvorfor prioriteringen af ressourcer til dette arbejde vil blive videreført for at sikre, at udviklingen fortsætter.

2.3.11 Bibliotek og it-service

Mål: At videreføre den traditionelle biblioteksfunktion i det omfang, det er nødvendigt af hensyn til brugerne, og at sikre maksimal formidling og anvendelse af relevante elektroniske ressourcer.

Stigningen i Bibliotekets aktiviteter er fortsat, mest markant i anvendelsen af elektroniske materialer, som er steget med 65%. Hermed slår det tydeligt igennem, at de it-baserede informationssystemer maksimerer tilgængeligheden særligt til tidsskrifter, både på campus og via fjernadgang.

På trods af optimerede netbaserede services til højskolens studerende ser det endnu ikke ud til, at besøgstallet er stagneret. 2002 bragte sammenlagt 877.885 besøgende til de to biblioteker, svarende til en stigning på godt 13%. Det svarer til et dagligt antal besøgende for begge biblioteker på 2.693. Det højeste antal besøgende var november måneds gennemsnit på 3.042 daglige besøgende i Økonomisk Bibliotek på Solbjerg Plads.

	1999	2000	2001	2002
Udlån (hidtidigt opgørelsesprincip) ekskl. fornyelser	385.788	487.636
Udlån (nyt opgørelsesprincip) ekskl. fornyelser	723.285	920.204
- heraf elektroniske udlån	97.515	194.869	321.029	528.058
Besøgende på Biblioteket	301.379	426.811	775.104	877.885

TABEL #3

Nøgletal for Bibliotekets aktiviteter

Året har været præget af forberedelser til nedskæring på budget 2003, primært på personaleressourcer. Denne situation har ikke rummet plads til drøftelser af yderligere udvidelser af de aktuelle 80 ugentlige timers åbningstid (inkl. lørdag/søndag og de fleste af forårets helligdage), men forsøg med åbent i påskedagene blev godt modtaget af brugerne; ca. 1.500 besøgende.

Biblioteket udøver en fortsat intensiv indsats som partner i CBS' forskningsformidling og videndeling.

Biblioteksfunktionen er central for CBS. Derfor vækker det bekymring, at det finansielle grundlag i den nuværende biblioteksbudgetteringsmodel ikke reflekterer udviklingen i elektroniske udlån. Budgetteringsmodellen har ikke været nyberegnet de seneste 3 år,

hvorfor aktivitetsudviklingen på CBS og i Bibliotekets udlån ikke har udløst ressourcer. CBS vurderer, at der er opnået særdeles gode resultater på området trods de knappe midler.

KAPITEL 3 Det finansielle regnskab

3.1 Årets resultat og opsparingen

De samlede driftsudgifter ekskl. moms udgjorde i år 2002 690,8 mio. kr., mens bevillinger og indtægter udgjorde 665,6 mio. kr. Herved blev opsparingen (af driftsbevillinger) i 2002 reduceret med 25,3 mio. fra 53,4 mio. kr. ved årets indgang til 28,1 mio. kr. ved årets udgang.

Der er ikke i 2002 udbetalt statslån til afholdelse af anlægsudgifter. Ved udgangen af 2002 videreføres anlægsbevillinger på 21,3 mio. kr. til anvendelse i senere år (til byggeri af etape 2 på Solbjerg Plads henholdsvis til etablering af pladسدannelse).

3.2 Regnskabstabeller

I tabellerne 4-10 nedenfor findes CBS' officielle regnskabsaflæggelse for følgende hovedkonti på finansloven: §19.23.01 Handelshøjskolen i København (Driftsbev.) og §19.23.02 Handelshøjskolen i København (Anlægsbev.).

Af tabel 4 fremgår, at ved forbrug af opsparing har udgifterne oversteget bevillinger og indtægter med ca. 25 mio. kr.

Mio. kr., årets priser	2001 Regnskab	2002 Budget (B+TB)	2002 Regnskab (R)	2002 Afvigelse (R)-(B+TB)	2003 Budget
Indtægter i alt	634,585	636,800	665,575	28,775	686,900
Nettoudgiftsbevilling	230,400	183,500	183,500	0,000	505,600
Driftsindtægter	404,185	453,300	482,075	28,775	181,300
Udgifter i alt	622,940	636,800	690,835	54,035	686,900
Lønudgifter	381,378		429,832		
Øvrige driftsudgifter	241,562		261,002		
Årets resultat	11,645	0,000	-25,260	-25,260	0,000

TABEL #4
Driftsregnskab

Af tabel 5 fremgår, at forbruget på ca. 25 mio. kr. af tidligere opsparede driftsbevillinger har nedbragt den akkumulerede opsparing til ved udgangen af 2002 at udgøre ca.

28 mio. kr., som videreføres. Der har ikke været forbrug af anlægsbevillinger; der videreføres ultimo året et akkumuleret overskud på 21,3 mio. kr.

Mio. kr.	Hovedkonto		
	§19.23.01	§19.23.02	
	Driftsbevilling	Anlægsbevilling	
		Udgifter	Indtægter
Bevilling	183,500	7,200	0
Regnskab	208,760	0,000	0
Årets overskud	-25,260	7,200	0
Disp. overskud som bortfalder	0,000	0,000	0
Akkumuleret overskud primo året	53,367	14,107	0
Akkumuleret overskud til videreførsel ultimo året	28,107	21,307	0

TABEL #5
Bevillingsafregning, driftsbevilling og anlægsbevilling

Se bemærkningerne til tabel 10 om udgifter til anlægsprojekter.

Udviklingen i CBS' resultat og opsparing i perioden 1999 til 2002 fremgår af

tabel 6. Indtægtsdækket virksomhed samt tilskudsfinansieret forskning og andre tilskudsfinansierede aktiviteter indgår.

TABEL #6

Årets resultat og akkumuleret resultat (1998-2002)

Mio. kr., årets priser		1999	2000	2001	2002
Hovedkonto:					
19.23.01 (Driftsbev.)	årets resultat	18,5	2,9	11,6	-25,3
	akkumuleret	38,9	41,7	53,4	28,1
19.23.02 (Anlægsbev.)	årets resultat	-0,8	7,6	-3,8	7,2
	akkumuleret	10,2	17,9	14,1	21,3

CBS har siden 1998 sparet op med henblik på yderligere nødvendige investeringer i byggeriet Solbjerg Plads etape 1, udbygning af CBS' campusområde, herunder især Solbjerg Plads etape 2, udvikling af uddannelserne samt styrkelse af it-infrastrukturen. Opsparingen forventes yderligere reduceret i 2003 og de følgende år i forbindelse med bygningsinvesteringer.

Det akkumulerede resultat af CBS' kommercielle indtægtsdækkede virksomhed, som kun har et meget begrænset omfang, fremgår af tabel 7; de indtægtsdækkede aktiviteter omfatter især informations- og dokumentationstjenester og undervisning.

TABEL #7

Indtægtsdækket virksomhed

Mio. kr., årets priser	1999	2000	2001	2002
Akkumuleret resultat	0,506	0,962	1,539	1,259

Når den indtægtsdækkede virksomheds akkumulerede resultat er positivt efter afholdelse af alle omkostninger, herunder administrationsbidrag og andre bidrag til fællesudgifter, kan overskud overføres til forbrug under den almindelige virksomhed. Overskuddet overføres imidlertid ikke

automatisk eller løbende, men efter konkret stillingtagen.

CBS' gebyropkrævning er vist i tabel 8; indtægterne omfatter især Bibliotekets opkrævning af gebyrer ved for sen aflevering henholdsvis ved bortkomst af bøger mv.

TABEL #8

Oversigt over gebyrordninger

Mio. kr.	Indtægter
Gebyrer i alt (biblioteksgebyrer mv.)	1,287

Omfanget af tilskudsfinansieret forskning fremgår af tabel 9; indtægterne registreres i takt med, at der af de modtagne tilskudsmidler afholdes udgifter (retserhvervelsesprincippet). Det er et led i CBS' strategi i stigende omfang at tiltrække tilskud fra fonde og EU mfl. til finansiering af forskning.

Tabel 9 viser, hvorledes udgifterne til den tilskudsfinansierede forskning fordelte sig på finansieringskilder i 2002. Indtægterne til den tilskudsfinansierede forskning har i 5-årsperioden 1998-2002 udviklet sig således (løbende priser): 35 mio., 36 mio., 47 mio., 42 mio. og 56 mio. kr.

Mio. kr.	Indtægter
Statslige fonds- og programmidler	40,214
EU og andre internationale tilskudsgivere	2,909
Øvrige tilskudsgivere	13,288
I alt	56,411

Tabel #9
Oversigt over tilskudsfinansieret forskning

Regnskabet for den del af CBS' anlægsudgifter, som er finansieret ved statslån, fremgår af tabel 10. De uforbrugte anlægsbevillinger, som videreføres til 2003, er indeholdt i tabel 5 ovenfor.

linger, som videreføres til 2003, er indeholdt i tabel 5 ovenfor.

Mio. kr.	Byggestart	Forventet afslutnings tidspunkt	Årets statsudgift (indeks 168,8)	Forventet totaludgift (indeks 168,8)	Forventet statsudgift (indeks 168,8)
Nybyggeri, 2. etape (Solbjerg Plads)	2000	2006	0,0	307,1	61,4
Etablering af Solbjerg Plads (pladsdannelse)	2000	2003	0,0	9,2	9,2

TABEL #10
Igangværende anlægsprojekter 2002

Årets udgift i tabel 10 viser ikke samtlige udgifter i forbindelse med CBS' anlægsprojekter, men kun de i året udbetalte beløb fra den lånoptagelse, som sker i form af statslån (tilsvarende gælder for posten regnskab i tabel 5 ovenfor). Hovedparten af udgifterne ved CBS' anlægsprojekter finansieres ved realkreditlån, som ikke optræder i tabellerne. CBS har ikke i 2002 fået udbetalt statslån fra Finansstyrelsen. Til de nævnte anlægsprojekter har CBS i 2002 afholdt udgifter for i alt 2,2 mio. kr., herunder til arkitektkonkurrence og anden planlægning af etape 2 af byggeriet på Solbjerg Plads og til planlæg-

ning af pladsdannelse i forbindelse med byggeriet på Solbjerg Plads.

Der er ikke afsluttet anlægsprojekter i 2002. Første etape af byggeriet på Solbjerg Plads blev taget i brug i slutningen af 1999, men på grund af uafklarede voldgiftssager kan anlægsudgiften endnu ikke opgøres endeligt.

Udviklingen i CBS' samlede årsværk og i personaleomsætningen fremgår af tabel 11.

TABEL #11

Personale

	1999	2000	2001	2002	Budget 2003
Ansatte omregnet til årsværk	982	987	1.018	1.110	1.120
Personaleomsætning	10%	...
Tilgang af ansatte	154	165	163	183	...
Afgang af ansatte	140	148	115	85	...

Oplysning om personaleomsætning stammer fra Økonomistyrelsen.

Alt personale indgår i opgørelsen af årsværk, mens timelønnet personale er holdt uden for opgørelsen af personaleomsætning.

3.3. Regnskabsmæssige forklaringer og regnskabspraksis

Indbetalinger på 10 mio. kr. vedrørende år 2002 er først ført til indtægt i regnskabet for 2003 (ca. 8,8 mio. kr. fra salg af ydelser til IT-højskolen henholdsvis indtægter på ca. 1,2 mio. kr. fra SU-styrelsen til specialpædagogisk støtte). CBS' driftsregnskab giver ikke anledning til afgivelse af andre regnskabsmæssige forklaringer.

Der er ikke ændret regnskabspraksis i 2002.

Formålsopdelt udgiftsregnskab er vedlagt som Bilag 2. Formålsfordelingen er sket på følgende måde: En mindre del af det samlede ressourceforbrug er formålskonteret direkte i forbindelse med udgiftsregistreringen i årets løb. Det gælder fortrinsvis de faglige områders udgifter til timelønnet undervisning og til en del forskningsprojekter. Andre udgifter henføres til bestemte formål med udgangspunkt enten i den enhed, der har været ansvarlig for udgiftsafholdelsen, eksempelvis Biblioteket, eller med udgangspunkt i udgiftsarten, for eksempel husleje. De resterende udgifter er formålsfordelt på grundlag af forskellige sæt af fordelingsnøgler, der i hovedsagen er fastlagt med udgangspunkt i budgetteringen. 47% af udgifterne er fordelt ved fordelingsnøgler.

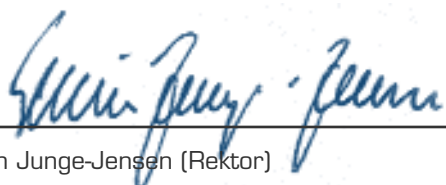
KAPITEL 4 Påtegning

Virksomhedsregnskabet for 2002 er fremlagt i henhold til Finansministeriets bekendtgørelse nr. 188 af 18. marts 2001 om statens regnskabsvæsen mv. §41 samt Akt 63 11/12 2002.

Påtegning af de dele af årsregnskabet, der svarer til det ordinære årsregnskab

(jf. Regnskabsbekendtgørelsens §39) sker på de nuværende betingelser og med gældende ansvar. For den øvrige del af årsregnskabet tilkendes gives med påtegningen, at virksomhedsregnskabet giver et retvisende billede af virksomhedens økonomiske og faglige resultat.

Frederiksberg den 7. april 2003

Finn Junge-Jensen (Rektor)

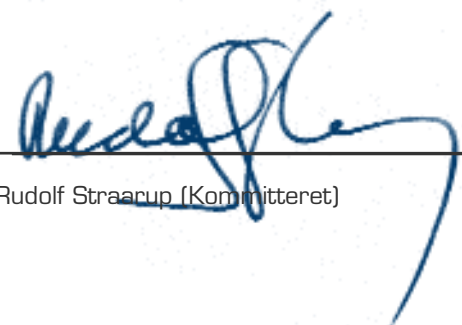

Gert Bechlund (Universitetsdirektør)

Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udviklings påtegning af virksomhedsregnskabet

for 2002 sker i overensstemmelse med ovennævnte fremlæggelse.

København den 7. april 2003

Rudolf Straarup (Kommitteret)

Bilag 1:

Aktivitets- og produktionsoplysninger

		1998	1999	2000	2001	2002
Ordinær Uddannelse:						
Antal studerende		8.437	8.640	9.324	9.962	10.588
Antal STÅ		5.858	5.661	5.818	6.221	6.594
Antal optagne		1.676	1.794	2.011	2.110	2.210
Heraf 1. prioritetsansøgere	1)	2.475	2.548	1.421	1.792	1.741
Gennemsnitsalder for optagne		22,10	22,00	22,02	22,18	22,35
Færdiguddannede, antal og gennemsnitsalder:						
Bachelorer, antal		1.005	1.001	1.009	1.065	1.200
gennemsnitsalder		24,65	24,92	24,88	24,87	24,86
gennemsnitlig gennemførelstid		3,03	3,06	3,05	3,02	3,06
Kandidater, antal		948	781	793	879	936
gennemsnitsalder		28,04	28,23	28,44	28,79	28,80
gennemsnitlig gennemførelstid		3,39	3,56	3,66	3,68	3,57
Åben Uddannelse:						
Antal deltagerbetalende STÅ		1.982	1.930	1.779	1.752	1.682
Færdiguddannede på hele uddannelser	2)	844	894	855	742	755
Forskeruddannelse:						
Forskeruddannelsesårsværk i alt	3)	116,5	150,6	94	106,5	106,8
Forskerstuderende pr. 31.12.		159	183	184	178	175
mænd		102	117	114	110	108
kvinder		57	66	70	68	67
Godkendte (tildelte) afhandlinger, året		13	17	23	31	33
Internationaliseringstilskud:						
Studerende, der udløser tilskud		762	785	932	1.058	1.227
Indgående		397	405	458	510	665
Udgående		365	380	474	548	562
Antal doktorgrader						
		1	2	0	0	2
Publikationer:						
Antal forskningspublikationer i alt		947	1.068	1.036	1.116	1.217
Fremmedsprogede forskningspublikationer		281	301	339	353	391
afhandlinger og bøger		27	44	51	52	50
artikler i tidsskrifter og antologier		254	257	288	301	341
Nordisksprogede forskningspublikationer		298	330	330	406	388
afhandlinger og bøger		62	86	90	84	79
artikler i tidsskrifter og antologier		236	244	240	322	309
Working papers og proceedings		368	437	367	357	438
Anden skriftlig forskningsformidling i alt			327	326	380	369
Biblioteksoplysninger:						
Udlån ekskl. fornyelser (nyt opg.princip)					723.285	920.204
Udlån ekskl. fornyelser (gl. opg.princip)		365.847	385.788	487.636		
heraf elektroniske udlån			97.515	194.869	321.029	528.058
Bestand bøger og serierpublikationer		270.040	281.122	292.898	296.322	297.207
Besøgende på biblioteket		335.054	301.379	426.811	775.104	877.885
Nettobygningsarealer:						
Forskningsareal		13.512	13.512	14.431	14.431	14.431
Undervisningsareal		16.552	16.552	13.186	13.186	13.186
Øvrige arealer	4)	6.638	6.638	43.911	43.911	44.141
Samlet nettoareal	4)	36.702	36.702	71.528	71.528	71.758
Personaleforhold:						
Antal ansatte omregnet til årsværk		994	982	987	1.018	1.110
Ansattes gennemsnitsalder				41	43	43
Personaleomsætning i procent	5)					10,0
Fratrådte		136	140	148	115	85
Tiltrådte		126	154	165	163	183
Sygefravær (dage pr. ansat)	5)	6,2	5,3	6,1	4,8	3,9
Socialt kapital, antal ansatte 4. kvartal	5)			18	24	32

Noter:

1) For årene 1998-99 dækker tallene 1. prioritetsansøgere blandt ansøgerne, ikke blandt de optagne.

2) Tallet for 2001 er rettet i forhold til virksomhedsregnskab 2001 (fra 639).

3) Fra år 2000 er opgørelsesmetoden ændret til antal halvårsevalueringer divideret med 2.

4) Fra år 2000 bygger opgørelsen på delvis nye opgørelsesprincipper.

5) Økonomistyrelsens opgørelse

Bilag 2:

Formålsopdelt
udgiftsregnskab

Mio.kr., årets priser, ekskl. moms.	1998	1999	2000	2001	2002
Ordinær uddannelse	169,642	158,324	156,738	188,529	216,911
Åben Uddannelse	73,211	71,206	69,885	69,727	82,993
International studenterudveksling	6,153	6,160	6,967	8,028	10,466
Kursusundervisning	0,008	0,055	0,001
Uddannelse i alt	249,014	235,690	233,590	266,339	310,371
Basisforskning	75,845	74,347	79,480	86,393	93,678
Tilskudsfinansieret forskning	24,894	37,336	42,977	42,733	50,301
Kontraktforskning	0,058	0,154	0,613	0,079	0,013
Forskeruddannelse	23,713	26,505	23,783	20,991	24,092
Forskning i alt	124,511	138,342	146,853	150,196	168,084
Biblioteker	30,241	34,142	29,035	33,139	31,569
Øvrige	0,095	0,822	0,608	0,122	0,079
Andre faglige formål i alt	30,336	34,964	29,643	33,261	31,648
Bygningsdrift	20,384	19,056	25,129	28,055	27,978
Generel ledelse og administration	31,353	29,579	42,260	43,961	42,560
Øvrige	6,298	4,742	7,658	9,923	11,109
Fællesformål i alt	58,035	53,377	75,047	81,939	81,647
Lejemål	48,010	52,602	34,345	34,499	35,979
Prioritetsydelse	2,262	9,004	29,980	30,559	31,216
Vedligehold og mindre byggearbejder	5,547	20,300	18,575	20,369	21,737
Kapitalformål i alt	55,819	81,906	82,900	85,427	88,932
Institutionsintern overførselsudgift	0,361	-0,620	12,702	5,777	10,152
Udgift i alt	518,075	543,659	580,736	622,940	690,834

